

Proslov nad rakví

prof. PhDr. Edvarda Lotka, CSc.

Jiří Fiala

Vážená paní Lotková, vážení pozůstalí, vážení smuteční hosté,

profesor doktor filozofie Edvard Lotko, kandidát filologických věd, již není mezi námi. Jen měsíc a dva dny zbývaly, aby se dožil osmdesátky, životního jubilea, které se spolu s ním připravovali oslavit vedle jeho rodiny a přátel netoliko olomoučtí bohemisté a polonisté. Smrt sice neguje naše předsevzetí, nikoli však to, co zůstává výsledkem vědeckého usilování. Horatiův verš *Non omnis moriar*, *Nezemřu celý*, lze vztáhnout nejen na umělce, ale i na vědce, filologa nevyjímaje – ostatně filolog má k básníku nejbližší, neboť oba svým způsobem pracují s jazykem. Profesor Lotko navíc patřil k těm lingvistům, kteří díky svému příchodu na svět v bilingvním a do konce 2. světové války trilingvním prostředí slezské obce nesoucí tehdy tři jména – Komorní Lhotka, Ligotka Kameralna a Kameral Elgoth – dokonale ovládají více jazyků a jsou domovem ve více kulturách. Česko-polský či polsko-český bilingvismus profesora Lotka byl tak dokonalý, že by se mohl hlásit k národnosti českopolské či česko-polské, pokud by existence takové národnosti byla uznána.

Dokonalý česko-polský bilingvismus profesora Lotka byl základem jeho lingvistických kompetencí, které ho orientovaly ke komparatistickému studiu češtiny a polštiny a ovšem i k pedagogickému působení nejen na olomoucké bohemistice a polonistice – nejvíce byl spjat se staroslavnou Jagellonskou univerzitou v Krakově, přednášel však na univerzitách v Katovicích, Lublině, Opoli, Poznani, Toruni, Varšavě, Lublani, Záhřebu, Lipsku a Kodani. Jeho filologické zájmy byly mnohostranné, jeden mu však získal mimořádné odborné renomé a byl pro něj jako pro lexikografa zdrojem osobního potěšení, podobného radosti sběratele známek či kaktusů – profesor Lotko s gustem shromažďoval, třídil a komentoval tak zvaná zrádná slova v češtině a polštině, to jest výrazy, které jsou v obou jazycích velmi podobné, nebo dokonce stejné, ale přitom mají jiný význam.

Atribut dokonalý však lze vztáhnout i na jiné stránky osobnosti profesora Lotka. Svou obdivuhodnou kultivovanost vnitřní spojoval totiž s neméně obdivuhodnou kultivovaností vnější, s tím, pro co si čeština, ale jiné jazyky musely

importovat slova francouzská, totiž šarm a nonšalance. Byl perfekcionista, ale v žádném případě pedant. Jeho vytríbená mluva, česká stejně jako polská, a takřka herecký tón hlasu se uplatnily v jeho brilantním pedagogickém působení, najmě v tak klasické filologické disciplíně, jakou je rétorika. Dovedl však též sáhnout po kytarě a zpěvem českým, polským a ruským vnést do společenských akcí katedry bohemistiky, v jejímž čele ve druhé polovině devadesátých let stál, přátelskou atmosféru. Byl zanícený sportovec, zejména skvělý lyžař, bez něhož se nemohli obejít organizátoři univerzitních lyžařských kurzů, a výtečnou fyzickou kondici si dokázal sportem udržet ještě dlouho po své sedmdesátce. Nemohu však opomenout ani jeho dokonalý způsob oblékání a vkus, jenž mu byl v tomto ohledu snad již vrozen – byl to pravý a nenahraditelný arbiter elegantiae Universitatis Palackianae Olomucensis. Budiž též vzdán hold dýmce, potažmo kolekci dýmek profesora Lotka, neboť vůně dýmkového tabáku ohlašovala i za dveřmi jeho pracovny, že je přítomen a vždy ochoten vyjít vstříc svým studentům.

Je truchlivé hovořit o profesoru Lotkovi, lingvisticky řečeno, v čase minulém. Ale zopakujme s Horatiem, že nezemřel celý – zůstává přítomen v paměti své rodiny, svých přátel a spolupracovníků, svých žáků, a v neposlední řadě ve svém vědeckém díle. Cześć Jego pamięci! – Čest jeho památce!

prof. PhDr. Jiří Fiala, CSc.
Katedra bohemistiky
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého
Křížkovského 10
77180 Olomouc
jiri.fiala@upol.cz